Gelişen Liberal Ekonomilerde Bürokrasinin Maliyeti: Türkiye Örneği

Doğan Nadi Leblebici (Hacettepe University, Turkey)
Ayşegül Kurban (Hacettepe University, Turkey)

The Cost of Bureaucracy in Emerging Liberalized Economies: The Case of Turkey

Abstract

During 1980s, developed and developing economies have tended to be more liberalized for the sake of effectiveness assumed to be realized by the virtue of free market economy. Through with this tendency, public bureaucracies have been oriented to utilize productivity methods and techniques of private sector which acts and proofs itself within free market economy. This model for public sector was called "new public management". By this new model, it was supposed that wastefulness in public bureaucracies would be eliminated and they would become more productive. In Oliver Williamson's terms, experienced economic crises in 1970s have been thought to be as a result of bureaucratic failure, and this could be compensated by replacing bureaucracy with market economy. After 30 years of experiencing new public management, and new global economic crises, this assumption seems to need to be tested with relevant comparative data of bureaucratic cost. For testing the hypothesis, longitudinal data of annual budgets of certain ministries in Turkey having voluminous bureaucracies and budgets were collected and compared. Results showed that increasing cost of bureaucracies may require new measures to prevent new economic crises. However, it is not clear that market economy is capable of overcoming economic problems and of filling the gap of a possible lack of regulatory mechanisms.

JEL Code: E02

1 Giriş

1970'lerin ortasından itibaren kendisini gösteren küresel ekonomik kriz devleti mali ve idari sorunlarla karşı karşıya bırakmış ve devletler kamu yönetiminde verimliliğin nasıl sağlanabileceğinin arayışına girişmiştir. Bu arayış hükümetleri verimliliği artırmak için özel sektörün işletmecilik tekniklerini kullanarak verimliliği sağlayabilecekleri anlayışına itmiştir (Leblebici, 2004: 11). Bu anlayış, kamunun iktisadi hayattaki rolünün azaltılması, devletin klasik işlevleri olan düzenleme ve denetim alanına doğru çekilerek küçültülmesi, piyasa mekanizmasının sosyal ve ekonomik düzende hakim kılınması, özel sektör yönetim tekniklerinin kamu yönetimine aktarılması; kamu hizmetlerinin kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum örgütleri (üçüncü sektör) ile sunulması tezlerini işleyerek sorunlara çözüm önerileri sunmuşlardır (Güler, 2010: 315). Bu yaklaşım 1980'lerden itibaren Yeni Kamu İşletmeciliği (YKI) akımının doğması ile neticelenmiştir (Ömürgönülşen, 1999: 142-149). Yeni kamu işletmeciliği yaklaşımı neo-liberal politikalara başat biçimde uygulanmıştır. Bürokratik işlemlerin azaltılması, devletin küçültülmesi, piyasa ekonomisinin desteklenmesi söz konusu yaklaşım içerisinde başta gelen konular olmuştur. Söylemin eylemle ne ölçüde örtüştüğünü görmek için devletin yönetim aygıtı olan bürokrasinin yıllar itibariyle maliyetinin araştırılması gerekir. Böyle bir araştırma mevcut devlet sistemin işleyebilmesi için ortaya çıkan maliyete işaret etmektedir. Williamsson (1981: 549) işlem maliyeti analizi de dahil örgütleri incelemeye dönük ekonomik yaklaşımların genellikle verimliliğe odaklandığını söylemektedir. Maliyet ve verimlilik arasındaki ilişki bürokrasi açısından çok açık olmasa da kabul edilebilir bir ilişkidir. Yeni kurumsal iktisatçıların devletin ekonomik hayat içerisindeki rolünü ve fonksiyonlarını sınırlandırma (Aktan ve Vural 2006: 21) yönündeki görüşleri de esasen bürokrasinin maliyet ve verimlilik bakımından değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Burada sormamız ve yanıt aramamız gereken bir soru da devletin ve onun idari aygıtı olan bürokrasinin liberal ekonominin aktörlerinden birisi olarak kabul edilip edilemeyeceğidir. Görünen odur ki düzenleyici yapısı ile devlet piyasanın aktörlerinden birisidir. Bu noktada yeni kurumsalcı iktisat açısından devletin maliyetinin ekonominin verimliliği açısından ne olması gerektiğinin sorgulanması gerekir. Hiçbir iktisatçı piyasa ekonominde devlete yer olmadığını söylememiştir. Bunun tersine devletin gerekliliğine vurgu yapılmış ancak devletin rolünün ve kudretinin ne olması gerektiği sorgulanmıştır. Devletin rolü ve kudreti hakkında ne söylenirse söylene iktisadi arenada bunu hissettirecek olan devletin maliyetinin ne olduğunun anlaşılması olacaktır. Kuramsal açıdan devlet veya onun idari aygıtı olan bürokrasinin tüm fonksiyonlarını piyasa ekonomisinde üretim fonksiyonu dışında kalan düzenleyici işlemler olarak görmek mümkündür. Nitekim liberal düşünürlerin dışında Marx da bürokrasinin üretim süreci ile doğrudan ilişkili olmadığına vurgu yaparak düzenleyici rolüne radikal biçimde dikkat çekmiştir. Marx'a göre bürokrasi toplumlar için bir yük, bir maliyettir. Bürokrasi bir zenginlik yaratmaz. Zenginliğin üretimini, paylaşımını ve tüketimini kontrol eder ve yönetir. Bürokrasi temel gelirini de zenginliğin yaratılması sırasında insan emeğinin ortaya çıkardığı artı değerden alır (Draper, 1977). Uygulamada devletin işlemleri gerçekten düzenleyici özellikte midir? Bu çok tartışmalı bir

konudur. Her halükarda devletin düzenleyici işlemler veya mal/hizmet üretimine aktardığı kaynakların verimliliği sorgulanmalıdır.

Bu çalışmada Türkiye’de hacimli kabul edilebilecek dört Bakanlığın 2004 yılından başlamak üzere 2009 yılına kadar yıllık bütçeleri incelenmekte ve bütçe artışlarından yola çıkılarak işlem maliyeti kuramı çerçevesinde bir değerlendirme yapılmaktadır. 2004 yılının başlangıç olarak ele alınmasının bir nedeni, üçüncü dönemdir iktidarda bulunan AKP hükümetlerinin neo-liberal politika söylemi içerisinde devletin küçültülmesi bağlamında nasıl hareket ettiğinin görülmesi olarak açıklanabilir. 2004 yılı aynı zamanda daha önce ekonomide gerçekleşen bazı yapısal reformların sonuç vermeye başladığı yıl olması açısından da önemlidir. Analizde 2009 yılının son yıl olarak alınmasının nedeni ise araştırmanın bir sınırlılığı olarak bütçe verilerinin kesinleşmiş olarak elde edilebildiği son yıl olmasıdır. İncelemeye tabi tutulan Bakanlıklar İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığıdır.

2 Türkiye’de Dört Bakanlığın Yıllar İtibariyle Bütçeleri

Türkiye’de İçişleri, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıkları toplam memur sayısının çok önemli bir kısmını istihdam eden, sundukları hizmetler itibariyle neredeyse tüm toplumu kapsama alan ve bütçeleri itibariyle en büyük kamu örgütleri konumundadır. Milli Savunma Bakanlığı ise bu üç kuruluşu personel sayısı anlamında değilse de büyük bütçeli olmak anlamında bu bakanlıklara ilave edilebilir. Bu Bakanlıkların Milli Savunma Bakanlığı hariç tümünde personel giderleri toplam bütçe içerisinde en yüksek paya sahip olmaktadır. Bunun yanında bütçe büyüklükleri itibariyle bakıldığında sırasıyla Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı gelmektedir. Dikkati çeken bir husus özellikle son yıllarda İçişleri Bakanlığı’ndaki; görev zararları, hazine yardımları (çeşitli kurumlara kaynak aktarımı), kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler, hane halkına yapılan transferler (burs, sağlık, eğitim, yiyecek, barınma vb), yurt dışına yapılan transferler (uluslararası kuruluşlara katkı, yardım vb) gibi ödemeleri içeren “cari transfer” harcamalarının toplam bütçenin üçte biri büyüklüğüne ulaşmış olmasıdır. Sağlık Bakanlığında ise en fazla artış gösteren bütçe kaleminin büro malzemesi alımları, kira, yakıt, elektrik ödemeleri ile parasal limitlere bakılmaksızın rutin bakım-onarım ödemelerini, telefon vb. haberleşme giderlerini, yolluk giderlerini, taşıma giderlerini, düşük değerli veya bir yıldan az kullanım ömrü olan ekipmanlar için yapılan ödemeler ile çeşitli ve benzeri giderleri içeren “mal ve hizmet alımları” olduğu görülmektedir. Bütçe kalemlerindeki artışları ve bu artışların kurumların toplam bütçeye oranlarının değişmesini hükümetlerin değişen politika öncelikleri ile izah etmek mümkündür. Ancak bütçe toplamalarında (GSYİH’a oranları anlamında) meydana gelen artışların tamamıyla hükümet politikalarına bağlanması mümkün görünmemektedir. Aşağıda toplam bütçe ve çeşitli bütçe kalemleri açısından farklı tablolarda yıllar itibariyle bütçe durumu verilmiştir.

Yıllar	İçişleri		Milli Eğitim		Sağlık		Milli Savunma	
	Toplam	GSYİH Oranı %	Toplam	GSYİH Oranı %	Toplam	GSYİH Oranı %	Toplam	GSYİH Oranı %
2004	652.738	0.0011676	13.003.987	0.0232616	4.461.251	0.0079803	9.440.386	0.0168870
2005	797.372	0.0012287	14.845.001	0.0228761	6.766.994	0.0104279	10.282.350	0.0158450
2006	907.622	0.0011968	16.460.865	0.0217050	7.471.587	0.0098519	11.877.533	0.0156615
2007	1.170.164	0.0013878	21.249.534	0.0252017	10.354.283	0.0122801	13.099.088	0.0155354
2008	1.331.945	0.0014013	22.767.845	0.0239527	10.823.840	0.0113871	13.272.707	0.0139634
2009	1.850.991	0.0019432	27.027.639	0.0283737	12.451.274	0.0130714	14.532.622	0.0152564

Tablo 1. Bakanlıkların Toplam Bütçeleri (1000 TL) ve Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Oranları

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya dâhil edilen Bakanlıkların bütçeleri Milli Savunma Bakanlığı hariç GSYİH’daki payları itibariyle yıllara göre artış göstermiştir. Milli Savunma Bakanlığı bütçesinde toplamda olmamakla birlikte GSYİH içerisindeki payı itibariyle meydana gelen azalmada cari transferlerdeki büyük azalma etkili olmuş gibi görünmektedir. Diğer Bakanlıklardaki artışın enflasyon, ekonomik büyüme vb nedenlerden kaynaklanmış olabileceği düşünülerek GSYİH içerisindeki payı itibariyle de durum değerlendirilmiştir. Görülen odur ki, Bakanlıkların bütçelerindeki artış bütçelerin GSYİH içindeki payı itibariyle de artmıştır. Aşağıda her bakanlık itibariyle yıllık bütçenin GSYİH oranlarının grafik gösterimleri sunulmaktadır.

Analize tabi tutulan büyük bürokratik yapıların bütçelerindeki artma eğilimlerinin kesinleşmemiş bütçeler itibariyle 2010 ve 2011 yılında da sürdükleri müşahade edilmiş, 2012 ve 2013 yılı bütçe tahminlerinin de artış eğilimine işaret ettiği gözlenmiştir. Bu rakamlara kesinleşmiş olmamaları nedeniyle yer verilmemiştir. Ayrıca burada ele alınmayan özellikle devletin piyasayı nesnel biçimde düzenlemesinin bir aracı olarak görülen ve geleneksel bürokrasiden ayrı yapılar olarak tezahür eden, varlıkları tartışmalı biçimde süren düzenleyici bağımsız idari otoriteler de dahil olmak üzere neredeyse kamu bürokrasisinin tamamında artış eğiliminin görüldüğü söylenebilir. Daha sonraki yıllara ilişkin olarak ortaya çıkacak kesinleşmiş bütçe verileri muhtemelen bu artış eğilimini teyit edecektir.

Grafik 1. İçişleri Bakanlığı Bütçesinin Yıllar İtibariyle Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Oranları

Grafik 2. Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesinin Yıllar İtibariyle Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Oranları

Grafik 3. Sağlık Bakanlığı Bütçesinin Yıllar İtibariyle Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Oranları

Grafik 4. Milli Savunma Bakanlığı Bütçesinin Yıllar İtibariyle Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Oranları

3 Bürokratik Maliyete İlişkin Tartışma

Weber bürokrasinin modern zamanların en geniş çapta organize olmuş en verimli yönetim aygıtı olduğunu ve modern sosyal düzenin geniş ölçüde ona dayandığını ifade etmiştir. Parsons (1964: 54) bunu Weber'in (1964) sosyal düzen ve sosyal düzenin kurumları üzerine önemli ekonomik analizler yaptığı "Sosyal ve Ekonomik Örgütün Teorisi" isimli çalışmasının çevirisine yaptığı giriş kısmında belirtmektedir. Aynı eserin ilerleyen kısımlarında Weber'in kendi kaleminden bürokrasinin modern anlamda en rasyonel ve en verimli yönetim aygıtı olduğuna dair bir çok çıkarım bulunabilir.

Weberyen anlamda bürokrasi devletin tarafsız yönetim aygıtı olarak kabul edilir. Bu taktirde liberal bir bakış açısından devletin bu aygıtla neyi yönettiği veya yönetmesi gerektiği sorusu sorulabilir. Bu sorunun cevabı sosyal, siyasal ve iktisadi düzlemlerde verilebilir. Birincisi devlet sosyal düzenin koruyucusudur. Bu devletin rolü açısından en az tartışmalı alandır. Devlet toplumda insanlar arasındaki sosyal ilişkileri düzenler ve sosyal barışı sağlar. Kimsenin buna fazlaca bir itirazı olamaz. Ancak ikinci ve üçüncü alanlar, diğer bir deyişle devletin siyasal ve iktisadi rolü ne olmalıdır konuları oldukça tartışmalı alanlardır. Her ne kadar devletin siyasal rolü dışarıda bırakılarak sosyal ve iktisadi rolü üzerinde ne ölçüde sağlıklı yorum yapılabileceği ayrı bir tartışma konusu olsa da bu çalışmada devletin siyasal rolünün ne olması gerektiğine ilişkin tartışmalar dışarıda bırakılmıştır. O halde elimizde şu soru kalmaktadır: "devlet iktisadi hayatı düzenlemeli midir?" veya "devlet iktisadi hayatı ne ölçüde düzenlemelidir?". Liberal söylemden yola çıkarak devlete iktisadi hayatta minimal roller biçmek ne ölçüde gerçekçi olacaktır? Devletin doğası buna uygun mudur? Kurumsal iktisadın içerisinde yer alan "işlem maliyeti kuramı" açısından bakıldığında devletin ve onun yönetim aygıtı bürokrasinin doğası hakkında minimalist devlet anlayışına pek de uygun olmayan durumlar ortaya çıkmaktadır. Bürokrasinin düzenleyici işlemlerine baz teşkil eden kararlar konusunda bürokrasi çoğu kez rasyonel değil politik gereklerle hareket etmektedir. Bürokrasi maliyetler konusunda piyasaya göre daha bağışlayıcıdır. Bürokrasi aşırı yönetmeye eğilimlidir (Williamson, 1985:149-153). Demokrasilerde seçilmişlerin atanmışlara üstünlüğünün esas olduğu düşünülürse bürokrasinin kararlarında politik gereklerle göre hareket etmesi fazlaca eleştirilmemelidir. Diğer taraftan bürokrasinin verimlilik konusunda maliyet unsurunu fazlaca dikkate almaması tartışılması gereken bir husustur.

Bürokrasi hakkındaki bu olumsuzluklar bir tarafa, bürokrasinin işlere ne zaman müdahil olması gerektiği, ne zaman piyasadaki düzenleyici rolü konusunda da işlem maliyeti kuramı birkaç şey söylemektedir. Williamson (1975: 26) piyasada güveni ortadan kaldıracak "fırsatçılık" hakim bir davranış kalıbı haline gelmiş ise ve bunu kullanacak alternatif aktörlerin sayısı sınırlı ise (diğer bir ifadeyle tröstler, oligopoller vb yapılar söz konusu ise) düzenleyici gözetim ve denetim sistemlerine olan ihtiyacın artacağına işaret etmektedir. Her ne kadar Williamson söz konusu mekanizmalar ile doğrudan doğruya bürokrasiye işaret etmese de piyasa başarısızlığı durumlarında bu mekanizmaların piyasa içerisindeki aktörler tarafından değil de yine piyasanın vazgeçilmez bir aktörü sayılan devlet ve onun bürokrasisi tarafından devreye sokulduğu iyi bilinmektedir. Williamson'un sözünü ettiği şartlar aynı zamanda piyasadaki amaç çatışmasını ve performans belirsizliğini artıracaktır. Ouchi (1980) de amaç çatışması ve performans belirsizliğinin yüksek olduğu bu noktada bürokrasinin etkili bir arabuluculuk ve denetim birimi olabileceğine vurgu yapmaktadır.

Görünen odur ki, gerek kurumsal iktisat ve gerekse diğer liberal iktisat anlayışları ekseriyetle devletin piyasanın bir aktörü olduğu konusunu açıktan veya zımnen kabul etmektedir. Devletin piyasaya hiç karışmaması noktasındaki anarko-liberal ve ultra liberal görüşler son dönemlerde dünya üzerinde yaşanan büyük ekonomik krizlerde geçerliliğini yitirmiş görünmektedir. Piyasa krizlerine devletler elindeki tüm iktisadi aygıtları kullanarak müdahale etmektedir. Ancak bu müdahalelerin düzenleyici olmanın ötesine geçmediğini söyleyebiliriz. Madem ki devlet piyasanın bir aktörüdür, o halde piyasanın kendi yasaları içerisinde nasıl ki, her bir işletme maliyetleri üzerinden verimlilik anlamında sorgulanıyor ve verimsizlik halinde sert biçimde cezalandırılıyorsa, bürokrasi de düzenleyici işlemlerinin (ki bunların piyasa açısından çoğu kez gözetim ve denetim olduğu söylenir) maliyetlerinin verimlilik anlamında sorgulanması gerekir. Bu çalışmada Türkiye'deki (sınırlılıklar nedeniyle) bazı bürokratik yapıların maliyetlerinin sorgulanmasının amacı budur. Bazıları bu noktada, maliyetler sorgulanırken bu kurumların hizmet üretimlerinin de sorgulanması gerektiğini ileri sürerek sadece maliyet artışları üzerinden verimlilik üzerine yorum yapılamayacağını ifade edebilir. Bu çalışmada verimlilik ölçümü üzerine herhangi bir araştırma yapılmamıştır ve böyle bir şeyin yapılması bu çalışmayı farklı boyutlara götürecektir. Burada amaç biraz da bürokrasinin artan maliyetlerine dikkat çekmek ve bu artan maliyetlerin minimal devlet söylemleri ile örtüşmediğine vurgu yapmaktır.

4 Sonuç ve Değerlendirme

Sınırlı verilerden yola çıkarak söylenebilecek tek şey Türkiye'de bürokrasinin maliyetinin giderek yükseldiği görüntüsü olacaktır. Genel olarak bakıldığında 2001 yılından 2006 yılına kadar azalan bütçe açığı bu tarihten itibaren tekrar artmaya başlamış ve kamudaki borçlanma gereği de buna paralel olarak artmıştır (Hazine Kontrolörleri Derneği İnternet Sitesi, 2011). Kamu mali yönetim açısından oldukça olumlu şeyler (kamu net borç stokunun önemli ölçüde azalmış olması gibi) söylemek mümkün iken bürokrasinin artan maliyetleri açısından

aynı şeyi söylemek zor görünmektedir. Yine merkezi yönetim bütçesinin GSYİH içerisindeki payının 2006 yılından 2009'a kadar yükseldiği söylenebilir.

Değişen devlet politikaları, sunulan hizmetlerin çeşitliliği ve miktarı, milli ekonomik büyüme oranlarının olumlu seyri, vb nedenler bürokrasinin maliyetindeki artışın nedenleri olabilir. Bu artışın iktisadi yaşam üzerindeki etkileri de benzeri nedenlerle hissedilmiyor olabilir. Bürokrasi GSYİH içerisinde payının artmasından hiç kuşkusuz memnun olacaktır. Ancak, bu durum ekonomide işler yolunda gidiyorken geçerli bir durumdur. Söz konusu olumlu göstergeler bürokrasinin iktisadi anlamda düzenleyici rolünü ne kadar iyi oynadığının işareti sayılmamalıdır. Böyle düşünülürse Türkiye açısından ekonomideki olumlu gelişmelerin mimarı sayılan bir bürokrasi gün gelir ekonomideki olumsuz gelişmelerin "baş mimarı" sayılabilir. Türkiye açısından cari açığın her geçen gün büyümesinin iktisadi olumsuzluk işareti sayıldığı bir ortamda bir diğer olumsuzluk bürokrasinin giderek artan maliyetidir. Bu maliyetin bir gün karşılanamaz hale gelmesi söz konusu olabilir. Vergi politikaları bu açıdan önemli olmasına rağmen bir toplumda vergilerin katlanılabilir eşiği geçme riskine karşı dikkatli olunması önemlidir. Bürokrasinin artan maliyetleri bu açıdan belki bugün dikkat çekmese de bir risk oluşturmaktadır.

Türkiye küresel krizlerin ortasında (Türkiye'nin aslında şu anda ne kadar bağışık durumda olduğu ve krizi ne ölçüde hissettiği veya hissetmediği tartışmalı olmakla birlikte) uzun süre bağışık vaziyette durabilir mi? Birçok iktisatçı buna olumlu yanıt vermeyecektir. Türkiye'yi ciddi biçimde etkileyecek bir ekonomik krizde bürokrasi artan maliyetleri ile tıpkı 1970'lerin ikinci yarısında olduğu gibi günah keçisi olmaya namzet olacaktır. Yapılması gereken bazı bürokratik reformların gözden geçirilmesi, bürokraside dual (aynı işi yapan veya yapmaya aday birden fazla bürokratik yapı) yapılanmadan vazgeçilmesi, sadece yapısal reformların ötesinde insanı merkeze alan bir devlet personel reformunun gerçekleştirilmesidir. Zira bugün bürokrasinin en büyük maliyet kalemi personel harcamaları olmaktadır. Daha özetle söylemek gerekirse yapılması gereken bürokrasinin maliyetinin azaltılması, bu mümkün olamıyorsa maliyet artışının önüne geçilmesidir.

Kaynakça

- Aktan, Coşkun C. ve Tarık Vural, 2006. Yeni Kurumsal İktisat, **Kurumsal İktisat** (Editör: Coşkun Can Aktan), Ankara: SPK, 19-42.
- Draper, Hal, 1977. **Karl Marx's Theory of Revolution, I: State and Bureaucracy**. New York and London: Monthly Review Press, 1977.
- Güler, B. A., 2010. **Türkiye'nin Yönetimi-Yapı**, İmge Kitabevi, Ankara, (2. Baskı).
- Hazine Kontrolörleri Derneği İnternet Sitesi, 2011 (Verilerin alındığı tarih 21.08.2011). <http://www.hazine.org.tr/ekonomi/kfinansmani.php>
- Leblebici, Doğan Nadi, 2004. Kamu Yönetimi: Dünyada ve Türkiye'deki Gelişimi, **Kamu Yönetimi Gelişimi ve Güncel Sorunlar** (Ed. M.K. Öktem ve U. Ömürgönülşen), 7-25
- Ouchi, William G., 1980. Markets, Bureaucracies, and Clans, **Administrative Science Quarterly**, 25(1), 129-141.
- Ömürgönülşen, Uğur, 1999. Different Positions Concerning the Management Function in the Public and Private Sectors, and Distinctive Place of public Management in the Spectrum of These positions, **H.Ü. İİBF Dergisi**, 17(1), 125-168.
- Parsons, Talcott, 1964. Introduction in **The Theory of Social and Economic Organization**, (Translated by A. M. Hendeson and Talcott Parsons, Edited with an Introduction by Talcott Parsons), New York: Free Press: 3-86.
- Weber, Max, 1964. **The Theory of Social and Economic Organization**, (Translated by A. M. Hendeson and Talcott Parsons, Edited with an Introduction by Talcott Parsons), New York: Free Press.
- Williamson, E. Oliver, 1975. **Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications**, New York: Free Press.
- Williamson, E. Oliver, 1981. The Economics of Organization: The Transaction Cost Approach, **The American Journal Of Sociology**, Vol. 87, No: 3: 548-577.
- Williamson, E. Oliver, 1985. **The Economic Institutions of Capitalism**, London: Free Press.